

La Lourdes Tello té 33 anys, és mestra d'Educació Primària i sempre ha treballat com a educadora de menors en risc d'exclusió. En Jose Maria Salinas, en canvi, té 41 anys i fa de socorrista acuàtic. Què tenen en comú? Ambdós comparteixen l'experiència del voluntariat a l'illa grega de Lesbos: mentre en Jose Maria s'encarregava de possibilitar una arribada segura als refugiats que vénen per mar, la Lourdes ajudava rebent i atenent les embarcacions a primera línia de platja per, posteriorment, poder atendre les seves necessitats. Des de Flama.info hem fet una entrevista als dos voluntaris perquè ens expliquin la seva experiència al camp de refugiats.

La Lourdes va anar a Lesbos com a voluntària independent, però un cop allà va decidir unir-se a una ONG per motius d'organització. Els seus primers dies a l'illa va visitar i treballar a diferents campaments de la capital de Lesbos (Mitiline), i més tard va trobar una ONG noruega que treballava a les platges del nord. Va ajuntar-se a les files de A Drop in the Ocean, nascuda arran de la crisi dels refugiats a Europa. Ha passat a Lesbos un mes i actualment està preparant un viatge per al maig sense bitllet de tornada. "La nostra ONG s'organitzava en diferents torns per cobrir les platges de la zona nord de l'illa, fèiem guàrdies amb el cotxe carregat d'allò necessari per rebre les embarcacions (mantes tèrmiques, menjar, roba seca, etc.). A més,

érem un gran suport psicològic per a aquestes persones, que venien en molt males condicions a causa del fred, l'aigua i el fet de travessar el mar en embarcacions precàries", explica la Lourdes.

D'altra banda, en Jose Maria va arribar a Lesbos amb una ONG de la seva Badalona natal, Proactiva Open Arms (una organització de socorristes que es dedica a salvar vides al mar). A l'illa grega hi ha estat un mes i mig repartit en dues estances, una de 18 dies i una altra de tres setmanes.

1. Per què decidiu deixar la vostra vida per anar a ajudar a l'illa de Lesbos?

- Lourdes: fa dos anys, vaig fer un viatge al Líban, i més tard a Turquia, on vaig començar a ser conscient de la realitat que estaven vivint els refugiats. Hi havia moltíssims nens sols al carrer, famílies vivint sobre cartrons, etc. Com a educadora de menors, em va impactar veure la situació en què vivien aquests nens, i des d'aleshores va ser una idea que tenia al cap. Finalment, fa uns sis mesos, vaig decidir deixar la meva feina i fer el que realment sentia, volia ajudar els refugiats i especialment els nens.

- Jose Maria: com que jo ja havia fet diversos voluntariats, en acabar la temporada de salvament i socorrisme a les platges de

Sitges, i sabent que els meus companys que ja estaven a Lesbos fent una tasca magnífica necessitaven relleus, vaig oferir-me per anar-hi i van triar-me per la meva experiència.

2. Com és el dia a dia al camp de refugiats? Es troben les ONG amb dificultats per exercir la seva tasca?

- Lourdes: no he passat gaire temps treballant als campaments, però uns quants dies sí que he anat a donar un cop de mà. He passat pel campament de Pikpa, on residien les persones més vulnerables (malalts, nens, ancians...) i el seu dia a dia era molt tranquil, ja que és un campament molt petit i ben organitzat. També he estat, en diverses ocasions, al campament principal de registre (Moria), i allà la realitat era totalment diferent: es tracta d'un campament enorme dividit per nacionalitats, a un costat sirians i iraquians i a l'altre la resta de migrants. Tot i existir una gran organització per part dels equips de voluntaris, la situació era insostenible fins al punt que no hi havia lloc per a tothom i molta gent dormia a l'aire lliure, al fang o sota la pluja al mes de gener. La pluja i el fred ho feien tot més difícil, provocant hipotèrmies, amputacions... D'altra banda, tot i que les ONG preparaven menjar, no era suficient ni especialment nutritiu, i a més, tot i habilitar-se una cuina, un magatzem de roba, una sala de lactància o un equip mèdic, mai no hi havia prou voluntaris per atendre els milers de refugiats que passaven per allà.

En principi, les ONG podien fer la seva feina lliurement, però després de l'acord entre Europa i Turquia tot ha canviat: el campament del qual he parlat ja no existeix com a tal, ara és una presó on es tanca els refugiats que arriben, i quan surten és per pujar a un autobús que els portarà al port per ser deportats a Turquia. Les ONG que treballaven en aquest campament ja no hi són, i ara tot està organitzat per militars i l'ACNUR, el caos és tremend.

- Jose Maria: en aquest punt no et puc ajudar gaire. Proactiva Open Arms som una ONG que s'encarrega del salvament de persones dins el mar, intentem que no s'ofegui ningú, i el gran volum de feina que tenim no ens deixa temps per al seguiment dels refugiats a terra.

3. Quin és el perfil de la gent que arriba a Lesbos?

- Lourdes: a Lesbos hi ve gent de diferents nacionalitats i perfils. Els sirians, iraquians i afganesos solen ser membres de la mateixa família (avis, pares i nens que viatgen junts), mentre que els pakistanesos, marroquins i persones d'altres nacionalitats solen ser nois joves d'entre 17 i 35 anys.

- Jose Maria: el perfil de la gent que arriba a Lesbos és tan variat com els països de procedència. Enginyers, arquitectes, advocats, professors, estudiants universitaris, mestresses de casa, ancians, nens, nadons, persones sense estudis... No podem oblidar que la gran majoria són refugiats de guerra, i tothom que pot fugir d'una guerra.

4. En quin sentit estan els habitants del camp de Lesbos més desprotegits?

- Lourdes: jo no he pogut veure aquesta situació d'indefensió directament als campaments, però està clar que existeix. Hi ha nens que arriben sols a l'illa, i quan dic sols em refereixo a orfes. Arriben amb el veí, amb algú que se'ls ha trobat, i és d'aquesta situació de la que les màfies s'estan aprofitant. D'altra banda, cal tenir en compte que els viatges que els porten de Turquia a Grècia també estan organitzats per màfies, que els prometen un viatge segur des de 1.500 euros per persona: quan els refugiats veuen que no tenen l'embarcació que se'ls va prometre no hi volen pujar, però els mafiosos els obliguen apuntant-los amb una pistola (al món de la màfia hi ha jerarquies i els que estan més avall no cobren fins que els refugiats trepitgen terra grega). A més, també hi ha informació que altres màfies estan traficant amb òrgans de nens i adults a Turquia.

- Jose Maria: la indefensió és total, són persones que no tenen res i que en la majoria de casos han perdut fins i tot la dignitat. De fet, s'estima que han desaparegut 10.000 nens refugiats, dels quals no se'n sap res. Pel que fa a les màfies turques, només et puc dir el que m'han explicat alguns refugiats: els tracten a pals, són molt maleducats amb ells i a més els cobren molts diners per deixar-los a mercè de la mar.

5. Com han afectat els acords amb Turquia a la vida diària del campament?

-Lourdes: la situació a Lesbos ha canviat totalment des que va signar-se l'acord entre Turquia i Europa. Abans de l'acord, les embarcacions arribaven a l'illa sense cap problema i els migrants eren atesos per ONG i voluntaris: el primer pas era anar al campament principal de registre (Moria), on es registraven com a refugiats i se'ls adjudicava un nombre (en aquest campament, hi havia treballant unes 15 ONG i un equip de voluntaris). Després del procés d'identificació, podien emprendre el seu viatge cap a Europa, les condicions del qual no eren bones, però com a mínim les fronteres estaven obertes. Un cop s'ha signat l'acord, les embarcacions són interceptades al mar per vaixells de l'OTAN i FRONTEX (la policia encarregada de les fronteres marítimes). Als refugiats se'ls trasllada al campament de Moria, que s'ha convertit en una presó de la qual s'han expulsat totes les ONG que hi treballaven excepte ACNUR, que està sent còmplice d'aquesta barbàrie. Ara, el campament està dirigit per militars i les condicions són especialment dolentes, amb escassetat de menjar, de roba o inclús d'humanitat: si hi ha algú malalt, els militars decideixen si portar-lo al metge. Els voluntaris que estaven a Lesbos s'estan traslladant als diferents campaments militars que s'estan organitzant a diferents punts de Grècia i són els militars els que decideixen quina ONG pot ajudar.

- Jose Maria: la vida als camps de refugiats ha canviat totalment, ha passat a ser un camp de concentració o una presó (això en el cas de Moria, la resta de camps han anat desapareixent). Al principi, tots els camps estaven controlats per voluntaris d'ONG, ara ho controla l'exèrcit Grec. Amb tot, i afortunadament, de voluntaris encara n'hi ha molts, tot i que no se'ls deixa fer la seva tasca.

6. Com us ha canviat personalment, des del punt de vista humà, la vostra experiència a Lesbos?

- Lourdes: quan ets a Lesbos, entres a una dinàmica de treball tan intensa que no et deixa processar el que estàs vivint, potser un mecanisme de defensa que ens facilita continuar cada dia. El problema arriba quan tornes i comencen a passar pel teu cap situacions que has viscut, històries personals d'aquests refugiats que han volgut compartir amb tu. Quan vaig arribar a casa, només volia mantenir contacte amb els companys amb els quals havia viscut aquesta experiència, estava segura que ningú més podia entendre com em sentia i és una sensació que encara segueixo tenint. L'adrenalina, l'emoció, l'olor i el vincle entre companys només es pot entendre si has estat allà.

Aquesta experiència m'ha servit per adonar-me que sóc molt afortunada, intento ser conscient del món tan injust en què vivim, que els humans cada cop som menys humans i intento compartir aquesta visió amb la gent que m'envolta per aportar el meu granet de sorra a canviar aquest món. Abans del meu viatge, creia que els problemes que tenia al dia a dia eren importants, ara ho veig diferent, tinc un llit per dormir, menjar, roba, feina, etc. He pogut veure que és tenir problemes de veritat, sóc molt afortunada per haver nascut on he nascut.

- Jose Maria: com que ja havia fet altres tipus de voluntariat social, aquest en concret no ha fet variar el meu punt de vista cap a la vida, la meva empatia cap a l'ésser humà és la mateixa abans i després de Lesbos.

7. Voldríeu explicar alguna història que us hagi marcat especialment?

- Lourdes: podria explicar moltes històries, he pogut veure de tot: senyores de 90 anys que no saben ni on són, però no perden el somriure; nens gairebé congelats de fred i mullats al mes de gener; gent que t'agraeix infinitament que estiguis a la platja esperant de matinada, com la història del meu amic Iraquià Gavina, un senyor d'uns 60 anys que només parla àrab i que va arribar en una de les nits més fredes. En Gavina m'agraïa constantment que estigués allà, em va demanar fer-nos una foto que més tard m'enviaria per Whatsapp i em va estar trucant cada dia fins que va arribar a Alemanya (on estava la seva família esperant-lo), només per donar-me les gràcies. Cada cert temps m'envia fotos d'ell i la seva família i fa uns dies em va enviar la foto de la seva néta nounada, a la qual li han posat el meu nom.

- Jose Maria: hi ha moltes històries per explicar, però em quedo amb una que em va fer reflexionar molt tot i que -per la meua experiència de vida- ja tenia moltes coses clares. Va passar a l'última nit de la meua primera estada a Lesbos. Cap a les quatre de la matinada, ens van avisar que a la zona de Korakas estava arribant una embarcació i -en qüestió de minuts- estàvem preparats amb l'equip de rescat, el qual estava format per dues motos d'aigua, amb un patró i un socorrista a cada moto. Ens vam dirigir cap a la zona de Korakas, una zona de difícil accés i de més difícil rescat per la seva inaccessibilitat i -quan vam localitzar la barca- ja estaven desembarcant en una zona rocosa d'impossible accés terrestre. Per aquest motiu, vam avisar a en Jaykson, un noi del campament de Platanos el qual tenia una petita embarcació i no dubtava a ajudar-nos fos l'hora que fos. Abans de l'arribada d'en Jaykson, vam poder fer un primer trasllat de refugiats al port de Sikamineas: a la moto en què jo anava de socorrista, anàvem una nena de sis anys, en Gerard de patró i -als meus braços- un nadó de dies que anava dormint com si aquella atrocitat no fos amb ell. En mirar tota aquella innocència, no podia deixar de pensar en el fet que per satisfer els nostres insignificants desitjos, som capaços de fer el que sigui sense pensar en les possibles conseqüències que significa mantenir el nostre estat del benestar. Aquest fet em va fer reflexionar sobre la podridura de l'ésser humà, no tenim amor als nostres cors i això és el pitjor que ens pot passar.

8. Què reclameu a les autoritats perquè s'aturi el drama dels refugiats?

- Lourdes: d'una banda, una cosa tan bàsica com que acabin amb la guerra: cal tallar el problema d'arrel, si no volen que vinguin els refugiats que deixin de bombardejar els seus països. Els refugiats no volen viure a Europa, no volen abandonar les seves vides i la seva cultura. D'altra banda, demano als polítics Espanyols que deixin de banda la seva lluita de poder, els seus ambiciosos interessos personals i que s'involucrin amb aquestes persones que només estan buscant un lloc on viure en pau.

- Jose Maria: el que se'ls ha de reclamar és voluntat per solucionar-ho. Però el meu reclam no és per als governs, és per a tots nosaltres: hem d'aprendre a estimar-nos els uns als altres, no sabem estimar. Com no veiem el que estem fent-li al món, a la vida?